

Èse de două ori în septemana: Joi-a și Domineca; era cându va pretinde importanță materielor, va eși de trei sên de patru ori în septemana.

Pretiuu de prenumeratiune.

Pentru Austria: pe anu întregu 8 fl. v. a., diumetate de anu 4 fl. v. a., patriu 2 fl. v. a. Pentru Romania și strainetate: anu întregu 12 fl. v. a., diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-spundinti ai nostri, si de a dreptulu Red-actiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespondintiele, ce pri-vescu Redactiunea, administratiunea sên speditur'a; câte vor fi nefraucate, nuse vor primi, era cele anonime nu se vor publică

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de interese privatu — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu sca-dutu. Pretiuu timbrului câte 30 cr. pen-tru una data se anticipa.

Reu ni suna cârtile!

Budapesta, 27 martiu n. 1875.

Imperati'a Austriei, de candu lu batuta la Sadova — prin netrebnicia generarilor sei, esiti din protectiune, si priu — indiferenti'a unei parti de arma-ta, tocmai ér favorita, — mai de parte decandu ea, prin caderea Francei, pa-rasita de sine in modu condamnabile, de-veni tare-tare dependinte si de Russia, dar mai vertosu de Prusso-Germania, asiá dicendu vasala ambeloru, si — de candu mai fece cumplit'a gresiela, ba marele pecatu politicu, d'a se impartí si a se dá preda duoru popora ale sale, dintre cari si unulu si altulu trage tóte favorurile vietei publice de statu numai si numai in partea sa, spre total'a vate-temare si instrainarea a celorlalte po-póra, ce facu maiortatea Imperati'e si in totu trecutul au fost prin credinti'a si devotamentulu loru sublimu scutulu si garanti'a de essistinta a monarchiei: de atunci — dicemu, Imperati'a Austriei, pre langa tóte svercolirile ei d'a se mai aretá cu putere si valóre, pre propriele p'ciora, tóta lumea scia, cá mereu a decadiutu — in védia si autoritate, in anim'a si stim'a tiereloru, de a casa si din strainetate!

Noi — de la inceputulu noiei ere politice prin pactulu dualistion, si mai vertosu inca pre timpulu resbelulu Pru-so-Germaniei cu Francia, am spusu si sustienutu cu tóte firmitatea consciintiei noastre, cá — nemoral'a si inuman'a po-ticea sale are s'o duca pre Imperati'a Au-striei cu totu cu Magiaria sa, la decade-rea succesiva, in fine la totale ruina cu rusine, si cá — tocmai aceia, dupa alu carora svatu, intru a caroru folosu, face ea nemoral'a si nebun'a, uciendiundu si sacrificandu pre cele mai credintiose po-póra ale sale, tocmai aceia voru sê-i face de capu! Cáci — sub sóre nu este pecatu, ce s'ar resbuná mai securu, ca nemul-tiamirea, si sub sóre nu esiste fiintie

mai nesatióse si mai nemoderate, de cátu face calculu asiá, cá deca o data acésta cele ce se nutrescu prin despoiarile si nedreptatirile altora!

Noi — de dieci de ori, cu anima plina de dorcre si de parere de reu am scrisu si constatatu acésta — despre Im-perati'a Austro-ungurésca de astadi.

Destulu cá — dejá am ajunsu, in-cátu incepu a se aruncá sorti pentru vi-toriulu nostru, pentru dissolvarea si spargerea Imperati'e Austriei! Si — cine este, care face acestu inceputu? Este Germania, dupa alu carei svatu ne-am intocmitu!

Din tóte partile se redica voci, cumca Austro-Ungaria — nu corespunde chia-marii sale, — adeca sciti, de unélta órba, de absolutu vasalu a celoru din Berlinu, si cá prin urmare — trebuie sparta!

Nu ni este scopulu, a insirá pre lungu argumentele, cu cari suntemu ata-cati prin cele mai renumite foi din Ger-mania, dar a nume prin „Köln. Z.“ nici nu luámu notiia de aceste aparitiuni, de cátu numai, pentru ca on. nostru pu-blicu sê se convinga despre adevverulu prediceriloru nóstre, despre adevverulu, ce noi diu'a nóptea predicámu, cá — nu e binecuventare in memorale si nedreptate; si de aceea noi citámu simplu numai sentinti'a resumata de unu organu magiaru dintre cele mai moderate, de „Magy. Ál-lam“, in nrulu seu de marti'a trecuta di-cendu:

„Lui Bismark i trebe resbelit'efeg, nimbulu, oper'a intréga. Dar cu Francia nu se póte incaiera — din caus'a Rus-siei, carei Francia pentru viitoriu i este o garanti'a de putere; cu alte staturi inca este greu a incepe in acestu mo-mentu; der pre monarchi'a Abisburgica mai pucinu o apera astfelu de conside-ratiuni, de cari Bismark ar avé sê tiena contu... Austro-Ungaria posedo multe astfelu de parti, prin cari Prusso-Ger-mania s'ar poté arondá. Bismark deci si-

Elu enuncia adeca si resp. provocá pre partesanii sei, cá „mergendu in cercurile loru electoralí, fie care in partile unde are influintia sê se foloséca de acésta in acea directiune, ca facia de cei de alta opiniune si partita sê ne lupitámu nu ca dusmani inverstatí, ci ca con-trari politici seriosi.“ svatul mai departe si admou, cá „sê se ferésca de orice influintia sêu presiune necuvintósa, ca opiniunea publica sê se pota pronun-cia liberu!“

Noi dorimu ca asta enunciatune, resp. provocatiune va sê fie sincera, adeverata, si de aceea atragemu asupra ei atentiunea atátu a organeloru publice, cátu si a poporulu nostru peste totu. Vom vedé inse ce pretiu vor pune amicii si partesanii dlui Tisza pre vorbele si admonitiunile sale, si — dupa cum se va manifestá acelu pretiu, vom scí jude-cá, daca toastulu dlui ministru a fost — glumetiú ori seriosu. —

Foile bine informate aducu scirea, cá Diet'a viótria se va convocá pe 28 aug. a. c. Biletulu convocatoriu ale Maiestatii sale si care e datatu din 25 l. c. inse se va vulgá între 5—8 iuniu a. c. —

Conferinti'a romana Sabiana de la 23 maiu n. 1875.

Nimicu mai mandru, mai frumose si mai salutariu, de cátu candu fii unu poporu se aduna la olalta pentru ca sê delibere asupra fericitii acelu poporu, si se incaruca in lupte si incaruca in esperintia, dar teneri in animi, vinu si se svatuescu cu jur'a aprinsi de foculu sacru alu patriotismulu. Pre salutea, binele si interesulu mamei loru muni — a natiunei.

Unu astu felu de momentu m... astfelu de actu importante s'a petri... Sabiia la 23 si 24 ale lunei curenti.

Rare-ori credu cá li s'a datu Romani-loru ocaasiune, ca sê convinga din cei mai lamuriti intr'unu numeru atátu de considerabilu pentru o impreuna consvatiure. Dar e dreptu si nu se póte tagadui, cá n'au avutu nici candu mai multa cauza, de cátu astadi ca sê-si adune

FOISIORA.

ACTIVITATEA

Vicariulu foranei episcopesci gr. cat. din districtulu Nasoudulu, dela infantiarea vicariatulu pana la Vicariulu Anchedimu Popu inchisive.

V. Vicariulu Macedonu Popu. — Urmare. —

In marte a. 1856 fui provocatu de nou numitul episcopu pentru dieces'a Gheriei, Ioanu Alessi, ca sê me ducu cu dinsulu la Viena, unde aveau a se tiena necari conferintie din partea episcopiloru greco- si roma-no-catolici, pentru mai multe obiecte religiu-narie si introducerea legiloru nóue matrimo-niali. Acolo am petrecutu pana catra finea lui Iuniu, ajutandu pre episcopulu in afacerile sale cele multe, osebítu íose in compunerea mai multoru petitiuni catra Maiestate si mi-nistrulu cultulu, despre felurite obiecte si lipése diecesei celei nóue, cari tóte — fiindu cá trebuiau compuse in limb'a germana, epi-scopulu necunoscutu — am trebuitu in acelu timpu a le si compune si a le si purisá. Din acele petitiuni unele, cum d. e. despre aplaci-darea unei sume pentru fundus instructus episcopescu, a unui pausialu de cancelaria, pentru biseric'a catedrala, pentru inchiriarea cartireloru pre sém'a canoniciloru, cum si pentru o suma de lipsa la introducerea si in-atalarea episcopulu, s'au si bucuratu de o grabniea deslegare si inca favorabile; ór ce-lelalte, cum de es. pentru infiantarea semi-nariulu si resolvirea stipendieloru pentru 50 de alumii, pentru regularea si organizarea parochieloru si imbunatatirea sortei preoti-loru, dupace mai de multe ori s'au urditu, inca au avutu rezultatele sale, cá seminarulu sa infiantu si deschisu in a. 1858, paro-chiele din partile anessate s'au congruatu cu dóue din trei parti a venitloru, ce lipsiau, si pentru preotii din Transilvania inca s'a

resolviu dela statu unu subsidiu de 8000 fl. v. a. Si asiá acésta petreocere a mea in Viena in timpu de trei lunc a avutu rezultate mai bune, ca ceea cu a episcopulu Siulatiu din 1852. Singuru petitiunea pentru castigarea unui dominiu pentru mes'a episcopulu de Gheria a remasu fora rezultat.

Cu acésta ocaasiune am datu si eu o sup-lica ministrulu de cultu Thun, pentru cape-tarea unu ajutoriu spre a edificá biseric'a in-ceptata in Nasoudu, si deca din cass'a statulu ar fi imposibile acestu ajutoriu, sê deé aren-d'a tergului din Nasoudu, — carea inca curgea in fondulu de provente, tienstu de erariulu civilu, si carea dupa dreptu trebuia sê curga in cass'a comunala, — pentru acestu scopu, din care apoi pre incetu se va poté edificá biseric'a. — Acésta a avutu resultat, cá ni a lasatu arend'a tergului, inse numai pre diece ani.

Cu alta suplica am urditu la Maiesta-tea Sa Imperatiu deslegarea intrebáriloru de drepturile granitiariloru si predarea fon-dulu scolasteca comuneloru si a celui de de monturu comitetulu, spre a se poté im-parti stipendiele studentiloru dela gimnasia si academie, conformu declaratiuni date de catra reprezentanti comuneloru cu ocaasiunea desfiintarii institutulu de granitia, si tien-ndu vorbirea insemnata la fine, la care Ma-est. Sa s'a induratu a-mi promite, cá va portá grige ca petitiunei in scurtu timpu sê se deferodie, ce totusi s'a amenatu pana la a. 1861.

Reintorcandu-me cu finea lui Iuliu a casa si cuprindiendu in septembrie 1856 numitul episcopu Ioanu Alessi scaunulu, si prin urmare incependu guvernarea diecesei sale, neavendu capítulu de debutu a corespunde cu guvernulu si alte dicasterie in limb'a ger-mana, dinsulu si mai la toti biserecarii din acésta diecesa necunoscuta asiá cátu sê póta face concepte si sê duca corespondintie, m'a

rogatu ca barom pana la infiantarea capítu-lui sê remanu de secretariu, si fiindu cá vica-riatul Nasoudulu inca nu-i departe, sê-lu ad-ministru si acésta, ceea ce am si plinitu du-cendu si oficiulu de secretariu si portandu grige si de cele bisericesci din vicariatu, re-marendu câte o luna dóue la residintia si ducendu-me câte pre o septemana acasa la Nasoudu. — Susu laudatulu episcopu, luandu in prentiesca consideratiune fatigielo mele si activitatea desvoltata in calitate de secre-tariu, din Marte 1856 pana in finea lui Sep-tembrie 1857, a binevoitu a me candidá de prepositu in nou infiantatulu capítulu, si fiindu cá denumirea mea depindea — in urm'a con-cordatulu — dela Sant'a Sa Papa si se am-nase chiar si dupa denumirea aloru cincii ca-nonici, a binevoitu a face unu ursoriu prin urmalori'a scrisóre:

Nr. 10. An des k. k. hochlöbliche Praesidium des Ministeriums für Cultus und Unterricht!

Bei Gelegenheit der unter 11. Sept. v. J. nr. 280 unterlegten Besetzungsvorschläge für die Capitularstelle meiner Diözese habe ich zum Domprobsten den nunmehrigen Foran-Vicar und Dechant zu Nasso, M a c e d o n P a p p, vorgeschlagen. Dazu haben mich sein untadelhafter politischer und moralischer Lebens-wandel, seine Thätigkeit, Brauchbarkeit, Verlässlich-keit, sowie die Kenntniss mehrerer Sprachen, insbe-sondere der deutschen, welche wegen des Geschäfts-verkehrs so nothwendig ist, bewogen. Seine Begabung mit diesen Eigenschaften habe ich als ein neuer, mit den Verhältnissen dieser Diözese unbekannter Bischof

In traducere: Nr. 10. Catra Inaltu laudatulu Presidiu a Ministeriulu de cultu si instructiune! Cu oca-siunea propuneriloru pentru ocuparea posturulu de capítulari ai diecesei mele, asterute la 11 sept. a. tr. nr. 280 am propusu de prepositu pre vicariulu foraneu de acum si decanu in Nasoudu, M a c e d o n P o p p u. La acésta m'au indemnatu victi'a sa politica si morale nepetata, activitatea, folosivitatea si confidenti'a sa, precum si cuosocerea mai multoru limbe, mai alesu a celei germane, care e atátu de lipsa pentru corespun-dintia. Indiestrarea lui cu aceste insusiri, eu ca episcopu nou si necunoscutu cu imprejurările acestei diecese, am vediu'to din testimoniile acelu la suplica sa pentru capetarea unu postu de canonicu, cari s'au tramisu

aus den seinem Gesuche wegen Erhalt einer Domherrn stelle beigeschlossenem Zeugnissen, welche vom k. k. hochlöblichen Ministerium zurückgesendet worden sind, gesehen, und zwar:

- a) aus dem Zeugnisse Sr. Exellenz des Herrn Erzbischofs, als seines unmittelbaren gewesenen Vorgesetzten, über sein rastloses Arbeiten in 23 Jahren in dem Weinberge Gottes, als Professor in dem griech. kath. Gymnasium zu Blasendorf, als Pfarrkaplan zu Nasso und zugleich Catechet in dem Militärerziehungshause des aufgelösten II. Romanen Grenz-Regiments, und endlich als Pfarrer, Foran-Vikar und Dechant. b) aus den Zeugnissen des Herrn Generalen K r ä u t n e r und Obersten S z a b o über seine Verwendung, musterhaftes Benehmen und erfolgreiches Wirken, als Feldcaplan in dem Jahre 1849. c) aus den Zeugnissen des Herrn Majoren K l o k o c s á n und des nunmehrigen Bistritzer Kreisvorstehers N a g i, über sein vollkommen correctes politisches Verhalten.

Um mir eine persönliche Ueberzeugung von seinen Eigenschaften verschaffen zu können, habe denselben im März v. J. nach Wien zu den bischöflichen Conferenzen mit genommen und mit einem wahren Gefühle der Freude mich von der Wahrheit der in den Zeugnissen angeführten Angaben vollkommen über-zeugt.

Indereptu de catra inaltu-laudatulu c. r. ministeriu, si adeca: a) din testimoniulu Escelentiei Sale dlui Archi-episcopu, ca a fostulu seu superiore immediatu, despre lucrarea sa neobosita in v'ia Domnului in 23 de ani, ca profesorulu in gimnasiulu diu Blasiu, ca capelanu in pa-rochia din Nasoudu si totu-odata catechetu in institu-tulu militare de educatiune a desfiintatulu alu II. regimentu romanu de granitia, si in urma ca parochu, vicariu foraneu si decanu. b) din testimoniulu dlui ge-neralu K r ä u t n e r si a colonelulu S z a b o despre aplicarea sa, portarea esemplare si activitatea sa, in-coronate cu resultat ca capelanu castrense in a. 1849. c) din testimoniile dlui majoru K l o k o c s á n si a actualulu prefectu din Bistritia de Nagi, despre portarea sa politica deplinu corecta.

Ca sê-mi potu castigá o convingere personale despre insusirile lui, l'au luat cu mine in Viena in Marte a. tr. la conferintiele episcopesci, si cu unu sentiu adeveratu de bucuria m'am convinsu deplinu despre adevverulu dateloru aduse înainte in testimoniu.

Mai buna ocaasiune de a-lu poté estimá mi-s'a oferitu dupa luarea in sêma a diecesei, caudu dinsulu uniculu diu tóta prentinea diecesana a avutu insusirile si capacitatea, in lips'a capítulu, a-mi dá mana de aju-toriu in administrarea celoru mai momentose afaceri ale diecesei si in ducerea corespondintieloru. — Nemipu alta, ci numai detori'a santa, ce trebuie sê-o alba unu

tote puterile pentru o actiune comuna. Caci
aci era timpul suprem, de ora ce sciamu
cu totii in ce labirintu ne-au impinsu im-
projurările si intemplantintele nefaste pana in
momentulu de facia.

Scopulu meu inse nu e ca aici se descriu
trecutul, care apartiene istoriei si care po-
te se ni servesca de scola pentru actiunile nostre
in viitoriu; de aceea marginindu-me a mi-es-
prime bucuria mea pentru infratirea tuturor
Romanilor din Transilvania sub unu stin-
dardu si intr'unu cugetu — trecu la istorisi-
rea decurgerii acestei Conferintie memorabili
si voiu insira aci tote momentele caracteristice,
pe catu adeca mi-am pututu face notitie.

Conferintia, precum se scie, se convo-
case prin Comitetulu elusianu pe diu'a de 23
l. c.; cu tote astea unu numeru considerabilu de
inteliginti se presentara in Sabiu inca in
demaneti'a dilei de 22. l. c.

Inteliginti'a sabiana voindu a inlesni in-
cātu-va agendele conferintiei, conchiamata
prin Sza par. Popea tienuse dej a conferintia
amicala vineri la 21 maiu dupa amediadi, carea
inse se continuu apoi sambata impreuna se
cu domni nou-veniti. Resultatulu acestoru
consvatirii au contribuitu multa la usurarea
desbateriloru in diu'a de 23.

Domineca la 10 1/2 ore naintea de amedi-
diadi se incepu conferintia preliminară, si
anume: mai antaiu sub presidiulu dlui cons.
Lazaru, presied. Comitetulu convocatoriu, si
se continuu dup'aceea sub presidiulu de onore
a Ill. sale dlui P. de Dumca, alegendu-se de
secretari ad hoc dnii: prof. I. Moldovanu, ad-
voc. Dr. D. Racuciu si I. Porutiu.

Din conscrierea facuta atatu nainte de
dechiderea conferintiei, catu si sub durat'a
acestei-a, se constat'a, ca se afla presentu 163
membri ai conferintiei.

Se incege dup'aceea o lupta interesanta
despre principulu solidaritati. Unii pledau
ca nainte d'a se incepe desbaterile in meritulu
cauzei, se se declara cu totii ca ori-ce resul-
tatu va ave conferintia, membri acestei-a se
fia solidari intre sene, asteliu, ca cu totii se
luere pentru essecutarea conclusului ce se va
lua, in cea mai buna consonantia; alii inse
afiau de prisosu atare enunciere, presupun-
dendu, ca acest'a se intiege de sene. In acesta
materia vorbira Prada, Gaetanu, E. Macellariu,
Densusianu, Sorescu si prof. Moldovanu.

Mai veni aci apoi la discussiune numirea
conferintiei ce se propuse din partea dlui N.
Densusianu, dar dupa o desbateru indelungata
asta cestiune se ameni deocamdata.

Cu aceste se trece la constituirea biroulu
si presidiulu se alege prin aciamat unu
G. Baritiu, care inse multimesc adunarii
pentru stim'a si increderea ce-i manifesta prin
acest'a, declarandu totu odata ca din mai
multe cause nu po se primisca acesta onore.
In urm'a acestei declarari se alege totu prin
clamatiune, Dr. Ioane Ratiu advoc. in Turda,
er de notari se denumescu: prof. I. M. Mol-
dovanu, adv. Dr. D. Racuciu si Ioanu Porutiu.

A. Densusianu propune ca conferintia
se se numesca: Conferintia mai multoru
particulari romani din Transilvania; ceea-ce
dupa o desbateru mai indelungata se si pri-
mesce.

Ill. sa d. cons. Macellariu propune numi
decatu, ca „conferintia se deo spressione de-
delitate catra prenalutu tronu si intr'ega caa
absburgica-lotharinga si ascultare facia de l-
gile tierci si in fine de-fratietate si amoi
catra tote natiunile conlocutorie si acesta
bazea celei mai perfecte egali indreptatiri.
Asta propunere se primesce intre aplause sco-
motose.

Fiindu tempulu naintatu (catra 2 ore d-
m.) d. Assente Severu propune alegerea unu
comisiuni, care se luere unu proiectu ore care
pentru desbateru, er acum se se amene siedi-
ntia pana la 6 ore d. m. Propunerea se pri-
mesce pro langa unu amendamentu, facutu de
d. E. Macellariu in numerulu si persoanele ce
se se alege, si asi se alege dnii: G. Baritiu,
Assente, arch. Popea, Dr. I. Ratiu, E. Macella-
riu, I. Hanea, Ales. Lazaru, G. Manu, Vis. Ro-
manu, Dr. I. Borcea, Dr. D. Racuciu, Cristea, I.
Prada, I. M. Moldovanu, Gaetanu, Ar. Densu-
sianu si Aug. Munteanu.

Presidiulu cetesce apoi intre aplausu
scomotose doue telegrame. un'a de la Studenti
romani din Viena, a dou'a de la d. Ioachina
Muresianu de la Naseudu. Cea de antaiu, ad-
resata dlui E. Macellariu in Sabiu, suna:
„Salutam conferintia. Convinsi de funestele r-
mari, ce le-av ave parasirea principiulu
nationali pro-lamate pe Campulu libe-
rati, dechiaramu ca ori-ce calcandu prece
cadavrele coloru 40 mii martiri s'ar ince-
ra aduce natiunea acolo unde i se prepara perira,
i-se denega esstintia si se ameninta prin sug-
mare, — vor ave se respunsa venitoriulu.
Avendu aceste in vedere, asteptamu ca co-
ferintia, candu vine a decide in numele pop-
rului, nu se va abate de la principiile nationali,
ci motivandu-si tintu'a in opusitiune passiva
facia de Diet'a din Pesta, precisandu si
repetiendu de nou postulatele natiunei roman-
le va manifesta in facia lumei, ca se scia d-
natiunea romana nu renuncia la esstintia i
drepturile ce-i competu. Studentii ro-
mani.“ — A dou'a, adresata dlui Dr. Gregoriu
Silasi in Sabiu, suna: „Salutu cu amici
mei Adunarea romana. I postimu resultatulu
securu. Ioachimu Muresianu.

Cu aceste siedi'ntia se redica.

Nefindu comisiunea gata cu operatulu
seu pana la 6 ore, continuarea siedi'ntiei se r-
cepe la 7 ore d. m.

Dupa redeschidere, prof. Moldovanu,
ca referinte, adu se la cunoscintia, ca in sinu
comisiunei s'au ivitu trei propuneri si cetesce
pe rundu:

1. Propunerea dlui Dr. Borcea, care
romani din Ungaria in cestiuni,
curatu nationali, facia de impre-
jurarile actuali destatu, precun
si cu celelalte natiunitati na-
magiare, cari sunt in aceoasi p-
sitiune cu noi. Sub acesta con-
ditiune se intramu in activitate si
se alegemu de deputati pe bar-
batii cei mai devotati cauzei re-
mane. Deputatiloru acestoru a se
li recomandamu, ca in cauzele
nationali se luere in solidaritate
cu deputatii romani din Ungaria,
si cu a celorlalte natiuni, ce se

afla in privintia natiunala in ase-
mene pusetiune.

2. Propunerea advocatulu Preda:
„In privintia se adoptamu passi-
vitatea, inse passivitatea acest'a
se se essecute asteliu, catu se
ne abtinem unu mai de la actulu
legelatiunei, ca atare, er cele-
lalte drepturi politice se le es-
serciamu.“

3. Propunerea dlui Ar. Densusianu
si A. Moldovanu: „Conferintia cre-
dinti'osa programei nationali ro-
mane, concludu abtineru totala
de la alegerile deputatiloru la
camer'a din Pesta.“

Referintele arata mai departe, ca cele
d'antaiu doue propuneri au ramas in miorita-
te in comisiune, si recomanda spre primire
propunerea a trei-a, adeca a majoritati.

Inainte da se pune la desbateru meri-
toria propunerile aceste, Mezei suleva cestiunea
solidaritati si propune, ca conferintia se se
dechiare pentru solidaritate, ori ce conclusu
va aduce dens'a. Dupa desbateri indelungate si
infocate se si primisce. In obiectulu acest'a
vorbira: Densusianu, Lazaru, Sorescu,
Hanea, Macellariu, Ciato si in urma
Dr. Pecurariu.

Acum presidiulu pune la ordinea dilei
desbateru asupra propuneriloru de mai susu.
Mai antaiu ia cuventulu dr. Borcea si
si-motiva propunerea, recomandandu ca noi se
luamu parte la alegeri si se intramu in actiune.
Totu in sensulu acest'a vorbesce si cons. La-
zaru, care se silescu a demonstra, ca Romanii
numai prin acti v it a te potu se castige con-
cessiuni intre imprejurarile de facia.

Trombitasiu combatu pre antevor-
bitori si pleda pentru passivitate.

Dupa alti oratori urma apoi d. G. Ba-
ritiu, care intr'o cuventare mai lunga, intre
aplaulse generali, combate atatu parerea dlui
Dr. Borcea catu si pre cea a dlui cons.
Lazaru si recomanda passivitatea, ca
unica mantuitoria intre imprejurarile actuali.

Forțe bine primita fu in urma cuventarea
dlui referinte, dupa care si urma inchiziarea
desbatereli.

La votisare se primesce propunerea co-
misiunei cu 156 voturi din 163.

Se aduce apoi pe tapetu modulu, cum se
se essecute conclusulu. Aici se escara mai
multe pareri. In fine se decide alegerea unu
comitetu essecutatoriu si la propunerea dlui
E. Macellariu primindu-se nrulu de 12 se
alegu:

Dr. Borcea, Ar. Densusianu, I. Ratiu,
Hanea, Dr. Nemesiu, adv. Prada, Mat.
Nicola, prof. I. Moldovanu, Aug.
Munteanu, Aug. Trombitasiu si Dr.
Pecurariu.

*) Dupa-cum sciu propunerea dlui Prada
mai avea unu adausu, ca adeca se alegemu depu-
tati, pre unde numai am pot, si acestia se marga
in Dieta inse numai ca se depuna pe mes'a ace-
stei-a unu memorandu, in care se se arete tote
gravaminele Romaniloru. Memorandulu se se predede
si monarcului si prin pressa se se latiesca catu numai
se va pot.

Report.

Dupa aceste se redica siedi'ntia, anun-
ciandu-se pe luni la 10 ore alt'a, pentru verifi-
carea protocolulu.

In a II. siedi'ntia se verificu proto-
colulu cu puine modificari; dlu Baritiu multu-
mesce apoi comitetulu convocatoriu pentru
ostentia si zelulu ce a doveditu facia de
causa nationala. V. . . .

Diet'a Ungariei.

Casa reprezentativa a Ungariei si-tienu
sambata, 22 l.c. ultim'a siedi'ntia meritoriale
in sesiunea cea din urma a Dietei presentu.

Precum din siedi'ntia de vineri, asi si
din cea de sambata ne interesada de aproape
enunciatiunile ce se dadera la interpelatiunile
deputatiloru nationali. De aceea reproducemu
aci in estenssiuni si din interpelatiuni si res-
punsurile ce ne atingu.

Primulu interpelante in asta siedi'ntia
fu Dr. S. Mileticu. Elu interpela in causa
ordinatiuniloru ce esmise min. de interne cu
privire la reuniuni.

Dr. S. Mileticu si-motiva interpelarea
prin urmatoarele: „Dreptulu de reuniune esto
unulu din cele mai fundamentali drepturi ale
cetateniloru in statele constitutionali, elu
formedia cardinea libertatii sociali. Apoi de
compete legelative se reguleaie vr'unu dreptu:
atunci de buna sema acestu dreptu inca
trebue se cada in cerculu de activitate alu
acestei-a. Acestu dreptu n'a potutu fi deci obiectu
a unoru ordonatiuni administrative, si de
aceea se se potea asept'a cu dl. min. va pre-
sentatu unu proiectu de lege, prin care se se ase-
cure acestu dreptu, ori — fiindu ca in ori ce
statu este liberu totu ce nu contradice legiloru
esistintu — din punctu de vedere a suprains-
pectiunii statulu se defiga prin acelu pro-
iectu marginele acestei libertati. La tota tem-
plarea inse regularea acestui dreptu compete
numai legelativei.

„Si cu tote estea dlu ministru suplenti
lips'a legii prin o circulara, respective ordon-
nantia si inca taindu afundu in competintia
legelativei.

„Nu voiu se insiru din ordonantia ce o
esmise tuturoru juredictiuniloru acele dispu-
setiuni ce taia in competintia legelativei, ci
me restringu la dispusetiunile ce se reporta
la natiunitati cu atatu mai vertosu, caci este
chiar ca a-cutitulu acestei ordonatiuni este
indreptatu contra acestora.

„Ordonantia concede in punctulu alu
duoilea se se constatue si natiunitatile in
reuniuni, dar numai pe terenulu literaturu
si culturale. In punctulu b) inse totu asta or-
donantia intredice intrebuintarea titlului de
„natiunitate“ ori de „natiune.“

„Aci este contradictiune si aceste dis-
putatiuni ce-si contradicu un'a alteia nar
pot se aiba nici unu intielesu, de cumva
n'ar fi evidinte, ca ordonantia are cugetu re-
servatu. Si acestu cugetu rezervatu e a de-
negu natiunitatiloru nemagiare numele ori
titulu „natiunitate“ pana si pre terenulu soci-
ale si culturale.

„Ori cum se cugete cine-va in cestiunile
politice asupra conceptulu seu caracterulu
de „natiunitate“ ori de „natiune“ a statulu
Ungaria, totusi din punctu de vedere culturale
si sociale fiecare natiunitate pote se porte
numele de „natiunitate“ si titulu de „na-“

Eine noch bessere Gelegenheit denselben wür-
digen zu können ist mir nach der Uebnahme der
Diöcese geboten worden, als er der einzige von der
Diözesan-Geistlichkeit die Eigenschaften und die Fähig-
keiten gehabt hat, mir in Ermanglung des Domkapitels
in der Verwaltung die richtigsten Diözesangelegen-
heiten und Führung des Geschäftsverkehrs hülffreiche
Hand zu leisten. — Nichts anders, sondern rein die
heilige Pflicht, welche ein Vorgesetzter gegen seine
Untergebenen haben muss, und die Anerkennung gegen
dieses in jeder Beziehung brave und brauchbare Indi-
viduum, zwingen mich ein k. k. hochlöbliches Präsi-
dium dienstlich zu bitten, dessen baldige Ernennung
zum Domprobsten bei Sr. Heiligkeit im Sinne des
Concordats gnädigst veranlassen geruhen zu wollen,
und dies um so mehr, als die wirkliche feierliche In-
stallation des Domkapitels von dessen Ernennung abhängt
einstheils, andertheils aber, weil er der Einzige ist
aus Siebenbürgen und folglich eine Kenntniss der hie-
sigen Pfarrkirche und Schulverhältnisse hat, da die
übrigen Domherren alle aus Ungarn, und folglich mit
den hiesigen Umständen nicht vertraut sind.

Seine k. k. ap. Majestät geruhte, bei Gelegenheit
der von den Bischöfen der grossen Monarchie v. J. in
homogialer Unterthänigkeit dargebrachten Huldigung,
an dieselben die unwegesslichen Worte allergnädigst

superiore catra subalternulu seu, si recunoscintia
facia cu acestu individuu bravu si trebuntiosu in tota
privintia, me astringu a rog' oficiosu pre inaltu-lauda-
tulu ces. r. presidiu se se indure graciosu a mediloc
curenda-i denumire de prepositu la Santa'a Sa, in sen-
sulu concordatulu, si acest'a cu atatu mai multu, cu
cātu adeverat'a instalare solemne a capitulu depinde
dela denumirea acestui-a de o parte, de alta parte pentru
ca dinsulu e singuru din Transilvania si prin urmare
are cunoscintia despre bisericile parohiali de aici si
despre referintiele scolari, fiindu ca ceialalti canonici
toti sunt din Ungaria si prin urmare necunoscuti cu im-
prejurarile de aici.

Maiestatea Sa c. r. ap. cu ocaziunea candu i-s'a
facutu in supunere omagiale reverintia de catra epi-
scopii marei monarchie s'a induratu a indrepta graciosu
catra ei neunitate cuventu: aveli incedere in mine,
precum am si eu in voi.

Eu am deplina incedere in prea-inaltu regimu
a Maiestatii Sale c. r. si ap. Indure-se si c. r. inaltu-
laudatulu presidiu a-mi da si mie incedere, candu re-
comendu unu preutu pentru capetarea unei demnitati,
pentru ca pre unu nedemnu si rea de securu nu-lu voiu
propune, de-ora-ce acest'a nu-mi concede consciintia
prentiesca si onorea statulu meu. — In fine mi-au
libertate a adauge observatiunea, cu care detorescu din
oficiu, ca desi avela e propusu de alu 7-lea canonicu in

zu richten: habete in me confidentiam, sicuti et ego
in vos habeo.

Ich habe das volle Zutrauen in die allerhöchste
Regierung Sr. k. k. ap. Majestät. Geruhte Ein k. k.
hochlöbliches Präsidium auch mir, wenn ich einen
Priester zum Erhalten einer Würde anempfehle, des
Zutrauens zu schenken, einen unwürdigen und schled-
ten werde ich gewiss nicht vorschlagen, denn dieses
verbiethet mir mein priesterliches Gewissen und die
Ehre meines Standes. — Schliesslich erlaube ich mir
noch die dienstgeziemende Bemerkung beizufügen,
dass wengleich derselbe zum 7. Domherrn für das
Metropolitaneapitel vorgeschlagen ist, so bitte ich doch
um die vielvernögende Vermittlung, dass derselbe
diese Stelle erhalte, weil er erstens aus dieser Diöcese
ist und folglich als ein Kenner der hiesigen Verhält-
nisse und Beziehungen einen viel grösseren Nutzen
hier, als dort leisten kann, und zweitens dort sich
mehrere der deutschen Sprache kundige und folglich
zu allen Geschäften leicht verwendbare Individuen —
was hier nicht der Fall ist.

In der Anbahnung der Gewährung meiner
dienstfälligen erfurchtsvollen dienstlichen Bitte ver-
harre mit der Versicherung meiner vollkommensten
Hochachtung zu Szamos-Ujvár am 9. März 1857. Johann
Alexi, mp. griech. kath. Bischof zu Szamos-Ujvár.

Desi acesta scrisore mintenu s'a tramisu
la presidiulu ministerulu de cultu, totusi
natiunea mea s'a amenatu pana in decembre,
si causa a fost o incusa secreta a pretorelui
din Naseudu, Kancsuskij, unu omu demoraliz-
satu, caruia insusi guvernulu absolutistiu
pentru multe ale sale contra-lucrari a fost
necesitatu a-i da demisiunea din oficiu. —
Acest'a pentru ca de multe ori i-am spusu
adeverulu si i-am pusu inaintea ochiloru chiar
in casa vicariele de vr'o doue ori — ve-
nindu la mine — faptele lui contrarie legi-

capitulu metropolitanu, totusi me rogu de multu-poten-
tios'a medilocare, ca se capete acestu postu, antaiu pen-
tru ca e din acesta diecesa si ca unu cunoscutoriu a
referintioru de aici po se folosi mai multu aici decat
acolo, si a dou'a acolo sunt mai multi individi cunose-
tori de limba germana, cari se potu folosi usoru la
ori-ce afaceri, ceea-ce aici nu.

In sperarea implinirea acestei respectuose rogari
oficiose remanu prelunga aserarea celei mai deplie
reverintie in Gherla la 9 Marte 1857. Ioanu Alexi, mp.
episcopulu gr. cat. alu Gherlei.

loru si moralitati, a inceputu a me descrie
inaintea mai multora cu pe unu omu peri-
culosu statulu, si in urma vedindu ca aceste
birfele a lui nu le baga nime in sema, chiar
cand se luera de denumirea mea de prepo-
situ m'a acusat la ministerulu de politia — nu
sciu eu ce, fiindu ca incusa nu o am cotitu.
Facendu-se in urm'a acesteia investigatiune,
va se dica intrebandu-se despre portarea mea
morale si politica fostii pretori de mai in-
ainte, dela a. 1851—1854, Eduardu Krommer si
Ioanu Fabricius, cum si capitanulu de gen-
darmoria Francu Mihlasiu, statiunatu in Bis-
tritia, asemenea si prefectulu districtulu Bis-
tritia Ioanu Nagi, totu in secretu, le-au de-
mintitu tote, fiindu ca acestia avura ocaziune
nea de a-mi cunosece portarea mea in tota
privintia, si asi dupa neadeverirea acestora
inaintandu-se candidatiunea prin ministerulu
de estorne la Santa'a Sa Pap'a Piu IX, caruia
in urm'a concordatulu i competu dreptulu
numirei prepositiloru dela tote capitele ca-
tedrali, s'a induratu prin bu'a din 11 De-
cembre 1857 a me numi si confirm'a de pre-
positu alu nou infiintatulu capitu langa
episcopia de Gherla, in care demnitate fui
introdusu in serbatorea rosalielor a. 1858,
care a cadutu in 12/24 maiu, prin Ilustrita-
tea Sa episcopulu Ioanu Alessi, si asi apoi in
8 iuniu, dupace am disu ramasu bunu Naseu-
deniloru, pe cari ii-am pastoritu 20 de ani, si
intregei preutim, am parositu Naseudulu si
mi-am cuprinsu noulu postu.

Ci si in acesta demnitate poporul din
districtulu Naseudulu m'a onoratu mai de
multe ori cu misiunea de conducatoriu a
unoru deputatiuni tramise un'a la gubernu-
natoarele tierci, cont-le Mico, era altea la Tro-
nulu Maiestatii Sale.

Deputatiunea prima a statu din: vica-
riulu Naseudulu, Gregoriu Moisilu; protopo-
pulu din Borgo, Teod. Buzdugu; sub-prefec-
tii: Massimu Lica, Flore Marianu, Flore Por-

ciu, cu cari dupace am mersu la Clusiu in
marte 1861 si am aflatu primire, am tionute
ca conducatoriu catra numitulu guvernator
in limba romana urmatoria vorbire: „Esce-
lentia! Poporul din desfiintatulu alu doilea
regimentu de granitia, si acum din gratia
Maiestatii Sale a prea induratulu nostru mo-
narchu infiintatulu capitanatu alu districtu-
lu Naseudu, si-areta prin noi reverintia si
cultulu cuventu catra Escelintia Ta, ro-
gandu-te a-lu primi cu cunoscut'a bunetate.
Escelintia! Acestu capitanatu are o insemna-
ta istorica. Elu a servitu mai unu seclu cu
arme si a facutu mai multe expeditiuni in con-
tra inamiciloru Tronulu si a patriei, si prin ur-
mare cugeta a ave ale sale merite, pre cari
basandu-se contedia la o fericita deslegare a
cestiunei despre dreptulu de proprietate, ca-
rea tocma acum se afla sub pertractare la
Inaltele Locuri, si fiindu ca Escelintia Ta,
ca guvernatoru, ai una mare inriurintia la
deslegarea totoruru cestiuniloru privitorie la
amat'a nostra patria, Te rogamu a te intro-
pune, ca acesta cestiune catu mai de graba
se se deslege intr'unu modu favoritoriu.“ La
acesta Escelintia Sa, — oscusandu-se ca desi
precepe limba nostre, nu-o po se vorbi, —
a binevoitu a ni raspunde in limba ger-
mana, cumca adeca se multimesce pentru
acesta onore, si causa nostra o va sprin-
ginti, si invitandu-ne la mesa, ne-am escu-
satu ca nu potemu lua parte fiindu postulu
mare, dupa aceea recomandandu-ne ne-am
reintorsu la ale nostre.

A dou'a deputatiune a carei conducatoriu
am fost, a statu din dnii: Gregoriu Bota, vice-
capitanulu; suprefectulu Massimu Lica; in-
viciatorulu normale B. siliu Nascu si Dr. de
medicina Stefanu Popu. Acest'a a fost adeca
cu ocaziunea instalarei capitanulu supremu
Alessandru Bohatielu, spre a merge la Viena
si a duce Maiestatii Sale omagialea multu-
mire pentru infiintarea capitanatulu, cum si

tiune, căci legile mai vechi, existenti astăzi în Ungaria, recunosc nu o irea genetică a diferitelor popoare ce locuiesc în ea.

Articolul de lege 44 din 1867 statorcesc numai în privința politică numirea de unitate a cetățienilor din Ungaria, și astăzi felul pe terenul social și cultural lasă fiecarei naționalități numele de „naționalitate” și titlul de „națiune.” De altă-mentă însăși numele „naționalitate” presupune pe cel de „națiune,” căci celă spreime numai înasută-tile și proprietățile acestuia, apoi numirea „națiune” — natio — mai mult se poate lua în înțelesu genetic, și unitatea politică a cetățienilor se primește prin cuvântul „popor” — populus. — Abstragându-se înse de acestea, legile existenti la noi dau bisericelelor și fondurilor scolastice și eclesiastice atributul „național” — nemzeti.

Eu vedu dăra în ordinațiunea dlui ministru o vatemare a drepturilor de națiune și de aceea îndreptu către dlu min. de interne următorii

Interpelatiune.

„Considerandu, că dreptul de reuniune, ca unul din cele mai fundamentale și mai ponderose drepturi, în o țară constituțională se poate regăsi numai pe calea legelatorică; dar cu toate acestea dlu min. de interne esmise sub 4 mai 1875 către toate judecătorii o circulară prin a cărei alegată la punctul 9 statorcesc cu privire la reuniuni nescu dispusetiuni cari trecu marginele dreptului său de suprinspecțiune și din contra se reporta și la regularea dreptului de reuniune, respective la restringerea acestuia;”

„Considerandu, că prin punctul II alu acestor ordonanțe, resp. restricțiuni naționalităților se concede constituirea de reuniuni numai pe terenul literaturii și culturii, ceea ce stă în contradicțiune cu libertatea naturală cea nemarginată până acū nici prin v'ro lege și nici prin v'ro prasa legală, dar stă în contradicțiune și cu egalitatea națională legiferată în articolul de lege 44, care în § 26 dispune chiar, că se potu constitui societăți economice, industriale și comerciale, precum și că se potu adună fondurile necesari spre acestu scopu și se potu manipula conforme trebuințelor legale ale naționalităților;”

„Considerandu, că prin o atare restricțiune a libertății de reuniune sau sociale se vatemă totu odată și legile despre egalitatea națională, deoarece punctul alu 6. a circularii — prin care se întredice întrebuintiarea titlului de „națiune” ori și carei reuniuni, și asiă și celor literare și culturale — stă în contradicțiune cu numai cu libertatea de asociatiune și cu regulele sustatorice pan' acū, ci și cu articolul 44 din legea despre egalitatea naționalităților, în a cărei întredicere se definesc conceptul „națiune” numai în privința politică și nu se estinde și cu privire la asociatiune și cultura, ci în asta privință se lasă în libertate cetățienilor de diferite naționalități să-si număscă reuniunile cu numele loru genetic de națiune;”

„Considerandu, că este o negatiune tendentioasă cându se ascunde numele și existința naționalităților, recunoscute în lege, prin nece contradicțiune, că de o parte se iorta estor'a să constituie reuniuni, desi numai literare și culturale, și de alta parte li se angusta-

tiesce dreptul de a si-le numi reuniunile cu numele loru genetic de națiune;

„Considerandu, că atare procedura va produce confusiune, nolinească și ne-îndestulire, ba chiar și amaritiune, — mai ales că unei naționalități și se iorta întrebuintiarea numelui ei propriu de națiune pe terenul de reuniune și de cultura, și coloralalte li se nimicesc acestu dreptu și li se întredice pe viitoriu;”

„Considerandu, că regimulu e chiamatu la primul locu să respecte legile sustatorice și totuși circular'a amentita a dlui ministru stă în contradicțiune nu numai cu legea, ci și cu enunțatiunea sa, că adică: legea trebuie essecutată punctualu și facia de naționalități;”

„Întrebu pre dlu ministru: 1) Pe ce baze legale a omisus amentita ordinațiune, care lovesce în libertatea de intrunire ce are să se regulede pe calea legelativă? — 2) Prin ce și-justifică restricțiunea, cea contraria legii și ne naturale, prin carea naționalităților se iorta să se intrunescă numai spre scopuri literare și culturale? — 3) Prin ce și-justifică întredicerea, cea contraria legii și ne naturale, prin carea opresce portarea titlului „național” și reuniunilor ce se interesada de literatură și cultura anumitor naționalități? — 4) Este aplecatu să suspindă essecutarea practică a acelor părți din ordinațiune, cari stau în contradicțiune cu drepturile și interesele naționalităților? — 5) Aplecatu e să presente la începutul sesiunii viitorie unu proiectu de lege despre dreptul de reuniune și conveniri nu numai liberale, dar și dreptu facia de toate naționalitățile? —

Interpelatiunea astă se predece ministriului, care și respunde, în asta ședință.

Dupa asta interpelatiune se sculă M. B. Stănescu și îndreptă, în caus'a limbii, o interpelatiune către ministrulu de justiția.

M. B. Stănescu dice: „Seimu cu totii, că la consolidarea unei sisteme de stat este de lipsă respectarea legilor nu numai de cei de diosu în sus, ci și de cei din susu în diosu.

Si acū spunu din capulu locului, că de asta data nu voi să vorbesc, pentru că se ni datu ce-va concessiuni și nu voi cercă nici aceea că adunarea națiunii magiare de la 1848 în a 21. ședință din Segedinu ex proprio motu, pentru a linișci naționalitățile li fece estora anumite concessiuni ce întrecu forte pe cele ale legiferă Diet'a de la 1868.

Accentueidiu înse aci că consolidarea bunei contielegeri și a încrederii reciproce — ce și asiă se cam clatina — cere, ca să se respecte cu lege ceea pucine concessiuni ce le legiferă Diet'a de la 1868 în articolul 44 chiar la cererea proprie a naționalităților, desi ele sunt mai pucine de câtu cele de la Segedinu.

— De cându cu er'a nouă dlu min. de interne enunță, că facia de naționalități nu va fi pré darnicu, dar se li s'a datu trebuie respectatu și essecutatu Marturisescu că eu m'am bucuratu de asta enunțatiune și credu că dora pe toti ne-îndestulesc. De are trecere la guvernul ast'a și de va castigă respectulu convenitu legiloru existenti: atunci se va restabili încrederea reciprocă dintre diferitele naționalități. — Eu me restringu de asta data la constatarea unui faptu. Mi-iau înse voi'a să interpelu chiar și acū la finea Dietei de aceea, căci obiectulu de interpelatiune s'a

și tractulu în ministeriulu de justiția și s'a dispusu asupra lui, și asiă dlu min. — enunțandu deși lucrulu, poți să-mi respundu ori îndată ori astăzi sau mâine; dar eu voi fi îndestulitu și numai cu aceea, că după închiderea Dietei să facă o cercetare să iee dispusetiunile necesare pentru respectarea legii, ce și presupunu dela bunăvoința dlui ministru.”

Toamă pentru a dá ministrulu de justiția ocașiune să-si pōta manifestă bunăvoința, dlu Stănescu i îndreptă deci o interpelatiune în urmatoriulu cuprinsu:

Considerandu, că un'a din principalele dorințe a cetățienilor de naționalitate nemagiara este să-si pōta întrebuintiă limb'a — unde ei sunt în majoritate — nu numai în administratiune, ci și în administrarea justiției;

considerandu, că valorabilitatea acestei dorințe li s'a ascură prin articolul de lege 44 din 1868, în urma carui-a limb'a loru intrădeveru s'a și întrebuintiatu, după cum se pōte documentă prin archive;

considerandu înse că la toate tribunalele și judecătoriele cam de unu anu și diumitate sistematică a încetatut trebuințierile limbelor nemagiare ce se întrebuintiara pan' atunci și intrasele în aceste limbe se respingū fora a le resolve;

considerandu, că la plansorile contra ataroru vatemări Tabl'a reg. din Budapesta ordina întrebuintiarea ataroru limbe, și Curtea de cassatiune se pronunță, că art. 44 din 1868 este o lege politică nu judecăriă și asiă avisă să se cercce vindecarea ataroru vatemări pe calea administrativă;

considerandu, că prin asta stare nu numai se micșorede respectulu facia de lege și se clatina încrederea comună, dar și părților litiganti li se causada perdere de tempu și spese fora folosu; considerandu, că min. de justiția este chiamatu să vindecă atare reu;

și în fine considerandu înse că în ministeriulu de justiția în urm'a plansoriloru contra ataroru vatemări se aprobă procedur'a judecatorielorū și prin astă se dede ansa la și mai mare ne-îndestulire —

Întrebu pre dlu min. de justiția: 1) Prin ce și-motiva decisiunea de la iuliu 1874 de sub nr. 16607 și de atunci alte singuratece, cari toate aproba procedur'a tribunalieloru de prim'a instanță și a judecatorieloru cercali din Aradu și Borosiu-İneu, că chiar contra articolul 44 din 1868 se curme primirea și resolverea intratororu concipate în limb'a română, carea este limb'a protocotariu în judecăriunea Aradului și s'a întrebuintiatu la administrarea justiției ne-înteruptu 14 ani. — 2) Are de cugetu dlu ministru să cercetede și să dispuna conforme usului și legii, ori are de cugetu să sustenia și continue politică a predecesorului seu atātu facia de tribunalele și judecatoriele amentite, câtu și facia de ceea unde se mai sustiene întrebuintiarea limbelor naționalităților nemagiare? — Dupa aceea continua:

„Astă necesitate a acestei interpelatiuni și e latita faim'a că de sus de la ministeriulu de justiția vine la judecatoriele din diosu acelu indemnă că încātu numai se pōt

și contra legii să se deschida limbele naționalităților din usulu și prasa legală. Eu nu voi să recriminediu și nu voi să cercu că fundata este această credință generală ori nu; dar la totă templarea c de lipsă spre linișcirea opiniei publice, ca dlu ministru să dbe respunsu la această interpelatiune ori să facă cercetare și în urm'a estei-a — nu numai după informatiunile judecatorieloru, ci și după scrutarea arhivelor și ascultarea plansoriloru — să iee dispusetiunile necesare (O voce: „Și pan' acū s'a procesu corect!”) Cu parere de reu audu aserandu, că și pan' acū s'a procesu corect; dacă cugetati astu-feliu, atunci binevoiti a ve dechiară cu totă francheti'a. Eu nu m'am sculat să ceru concessiuni, ci să pretindu essecutarea strictă a legii; căci onorea națiunii și demnitatea legelatiunii ceru să se țiena concessiunile ce ati facutu în lege. Dacă totuși nu voiti să le țieneti, ci vreti să se considerati de fii masteri ai patriei comuni: atunci aveți onorabilitate și presentati unu proiectu de lege numai din doi paragrafi, și anume: §. 1. „Articolul de leg. 44 din 1868 se abrogă.” §. 2. „Cu essecutarea acestei legi se insarcina întregu ministeriulu.” (Aprobări și aplaudări din partea deputatoriloru naționali.) Rogu să se imparteșișcă interpelatiunea astă cu dlu ministru de justiția. —

Acasta interpelatiune se strapuse ministrulu de interne, carele înse nu respunde la ea în asta sesiune; dar vom vedē căta platească bunăvoința dloru magiari, și că va urmă ore implinirea dorinței dlui Stănescu, de a se dispune adică cercetare celu pucinu de acū și a se medilocă în urm'a estei-a respectarea convenită a legii. —

Dupa aceea luă cuvântulu dlu C. Tisza, ca să respunda la interpelatiunea de astăzi a lui Milețiu.

C. Tisza dice: Dlu deputatu S. Milețiu atacă circular'a mea în obiectulu reuniuniloru, și anume: 1) căci ea restringe dreptulu de asociare, ceea ce nu cade în competența mea; 2) căci ea este îndreptată contra naționalităților și colide cu legea despre naționalități.

Cu privire la ataculu primu dechiaru resolutu, că în cercular'a din cestiune suat cuprinse și precisate numai principiile ce se urmara și pan' acū de ministri în acestu obiectu. Nou înse în ea e numai dispusetiunea, că reuniunea pōte să-si încēpa activitatea, dacă în decursu de 40 de zile nu i se împartiesc de la ministeriulu observatiuni asupra statutelor; dar ast'a nu credu să cuprinda restricțiune, ci chiar contrariulu.

Am ordinațu în o circular'a principiile conducetorie pan' acū — și cari le aprobă și eu — căci am țienutu de lipsă ca să cunosca întregă țier'a principiile ce conducă ministeriulu în obiecte asiă de dese cum sunt și înființarea de reuniuni, și astu-feliu de o parte să se cunosca peste totu modulu cum și întreceră margini și potu ajunge mai usioru scopulu cei ce vreu a înființă atari reuniuni, și de alta parte să nu se pota dá favoruri excepționale.

În punctulu din urma a circularii am sustienutu dreptulu de supraveghiare și am restrinsu libertatea reuniuniloru prin dissolverea loru în casurile candu ori ar

de a urdi deslegarea cestiunii despre dreptulu de proprietate a fostiloru granțieri din acestu districtu și totu odată și strapunerea fondului de monturu și a celui scolastecu comitetului alosu. După ce deputatiunea a fost fericita a fi primită în audiința în lun'a lui Iuliu, ca conducetoriu am țienutu către Maiest. Sa urmatori'a cuvântare:

Eure k. k. ap. Majestät *) geruhen das ehemalige zweite Romanen-Siebenbürgische Grenz-Regiment, welches nach der Auflösung des Grenzinstituts in mehrere Bezirke unter der Bistritzer Kreisbehörde geteilt war, zu einem selbstständigen District allergnädigst zu erheben. — Eure Majestät haben durch diesen allergnädigsten Akt die ehemaligen Grenzen des besagten Regiments, welches ein hundertjähriges Band vereinigt hat, und in verschiedenen Feldzügen gegen die Feinde der Monarchie mit vereinigten Kräften gekämpft haben, wieder in näheren Beziehungen zu bringen geruhen; beileiden sich daher für diese hohe Gnade durch uns ihren unterthänigsten homagialen Dank zu den Stufen des allerhöchsten Thrones mit der Versicherung niederzulegen, dass so wie sie als Soldaten bereit waren für die Vertheidigung der Monarchie und des allerhöchsten Thrones ihr Leben aufzuopfern, so sind sie auch in dem nunmehrigen Verhältnisse bereit für diesen erhabenen Zweck alles aufzuopfern und dies um so mehr, weil sie von der Ueberzeugung durchdrungen sind, dass die Romanen

*) În traducere: Maiestatea Văstră ces. reg. și apostolică v'ati înduratu grațiosu fostulu alu doilea reg. rom. de graniția transilvanu, care după desființarea institutului a fost împartit în mai multe părți sub perfectur'a Bistriței, și lu redică la unu districtu de sine statoriu. — M. V. prin acestu act pre-grațiosu v'ati înduratu a aduce erasi în relațiuni mai de aproape fostii granțieri a numitului regimentu, pre cari și-a unitu o legatură seculară și cari au luptatu în diverse expedițiuni cu poteri unite în contra inamiciloru monarchiei; de aceea se grabescu pentru această înaltă grația prin noi a depune la treptele tronului supus'a multămire omagiale cu aceea ascurare, că precum ca soldatii au fost gata să-si sacrifică viața pentru apărarea monarchiei și a pre-inaltului tron, asiă și în referința de acum sunt gata a sacrifică orice pentru acestu scopu înalt, și acest'a cu atatu mai tare, înaltă că sunt petrunsi de convingerea, că numai în tărâșă alipire de pre-inaltulu tron potu afă desvoltarea națională și stare bună. Se trăiescă Maiest. Văstră și pre-stralucit'a Casa imperatēscă!

nur in dem festen Anschlusse an den allerhöchsten Thron ihre nationale Entwicklung und Wohlstand finden können. Hoch lebe E. M. und das durchlauchtigste Kaiserhaus.

La acest'a Maj. Sa s'a înduratu a respunde în urmatoriulu modu:

Durch *) die Errichtung des Nassoder Districts glaube ich dem Wunsche der Bevölkerung, welche als Grenzsoldaten meinem Throne und Reiche erspriessliche Dienste geleistet hat, entsprochen zu haben. Ich hoffe, dass sie auch in diesen Verhältnissen eben so gute und brave Unterthanen sein werden, wie in den früheren.

Dupa acestu respunsu schimbându cu facare deputatu pucine vorbe și-a înduratu a ne demite.

Cătra capetulu lui Iuliu a capetatu deputatiunea o alta audiință, în care și-a luat voia a urdi deslegarea întrebării despre dreptulu de proprietate și predarea fondurilor, cu care ocașiune era am țienutu urmatori'a vorbire către Maiestatea Sa:

Eure k. k. ap. Majestät *) Wenn wir gleich von der Ueberzeugung durchdrungen sind, dass die so vielfältigen Reichsgeschäfte die Thätigkeit E. M. sehr in Anspruch nehmen, dennoch bauend auf die väterliche Gerechtigkeitsliebe und Huld E. M. nehmen wir uns die ehrfurchtsvolle Freiheit im Namen der Nassoder Districtsbevölkerung in homagialer Unterthänigkeit zu bitten über die durch mehrere Deputationen bezüglich der Regelung ihrer Besitzverhältnisse und Ausfolgung

*) În traducere: Prin înființarea districtului Nasodu credu a fi coresponsu dorinței populațiunii, carea ca soldatii granțieri a facutu servitii salutare tronului și imperiului meu. Eu credu că și în aceste referințe vor fi supusi chiar asiă de bunu ca și în cele mai de înainte.

*) În traducere: Maiestatea Văstră ces. reg. și ap. Desi sntemtu petrunsi de convingerea, cămă afacerile multitudine ale imperiului pretindă activitatea Mai. V. totuși contându pe parentescă iubire de dreptate și grația a M. V. ni luăm cu reverință libertatea a ne rogă în numele populațiunii din distr. Nasodului cu supunere omagială să ve îndurati prea grațiosu a lasă să urmedie decidera pre-inalta preste rogarile asternute prin mai multe deputatiuni în privința regu-

de Fonde eingereichten Gesuche um so mehr die allerhöchste Entscheidung allergnädigst erfolgen zu lassen, als ein Mitglied der letzten im Dezember v. J. gewesenen Deputation, gestützt auf die gemachte Versicherung, dass in einigen Tagen die fragliche Angelegenheit entschieden werden wird, seit der Zeit sich hier aushaltet und eine günstige Lösung zur Beruhigung de stets treu gewesenen Bevölkerung leider umsonst bis jetzt gewartet hat. — Zugleich erklären wir uns E. M. mit kindlichem Vertrauen zu eröffnen, dass wir während unseres Aufenthaltes in der Reichs- und Residenzstadt mit Bedauern vernommen haben, dass ein ähnlicher Bericht E. M. erstattet worden sei, dass die Distr. Bevölkerung gelegentlich ihrer Versammlung ein Beschluss — bezweckend die Occupation der Waldungen und Vertheilung des vom Acker provisorisch angestellten Waldpersonals — gefasst und in Folge dessen auch Verwüstungen sich erlaubt, und das Waldpersonal auch bereits vertrieben haben soll. — Geruhen E. M. die beruhigende Versicherung allergnädigst entgegen nehmen zu wollen, dass diese nur Erdichtungen und Verläumdungen sind. Das Ganze beruht auf die Wahl eines Försters für jenen glücklichen Fall, als die Waldungen der Bevölkerung zur Verwaltung übergeben werden, wie dies das über alle Verhandlungen geführte Protokoll darthut und wir als Augenzeugen bezeugen können. Die Erdichtung stammt von unseren politischen

lazi referințelor de posesiune și strădarea fondurilor, cu atātu mai tare, cu câtu un membru a deputatiunii din urma, care a fost în Decembre a. tr. basatu prin promisiunea facuta, cămă în câteva zile se va decida afacerea de sub întrebare, de atunci petrece aici și lorere pana acum a acceptatu îndestieru o resolve favoritoră spre linișcirea populațiunii, ce a fost totu dăun'a credințioasă. — Totu odată îndresnim a descoperi M. V. cu înțesă încredere, cămă în decursulu petrecerii noastre în cetatea residințiale și capitale cu dorere am înțelesu a se fi facutu M. V. o relațiune oficioasă, că populațiunea districtuale cu ocașiunea adunării sal a luat unu conclusu cu scopu de o ocupă cu potereșadurilē și a atargă personalulu silvanulu denumit provisoriu de către erariu, și în urm'a acestuia și-si concesu devastări și personalulu silvanelu Pa și lungatu. — Îndurati-ve M. V. a primi grațiosu lincitor'a ascurare, cămă aceasta sunt numai scornituri și calumnie. Totulu se bazează pe alegerea unui forșieru pentru acelu casu fericitu, cându s'ar strada pacirile în administrarea populațiunii, cum arată acăt'a protocolulu portatu despre toate pertraptările și totu marturși și noi ca marturi oculari. Scornit'a și-are originea dela inițici nostri politici, pentru că sntemtu contra uniunii și a legiloru din 1848.

Feinden ab, weil wir gegen die Union und Gesetze von 1848 sind.

La acest'a M. Sa s'a înduratu a respunde cam în urmatoriulu modu:

Die Eigentumsfrage *) in dem Bezirk des ehemaligen 2. Rom. Regts war sehr verwickelt, benötigte daher zu ihrer Lösung längere Zeit. Ich hoffe aber, dass noch in diesem Monate zur vollständigen Befriedigung gelöst werden wird. Was den anderen Gegenstand betrifft freut mich entnehmen zu können, dass die Angabe nicht wahr sei, und ich habe nicht geglaubt, dass die Bevölkerung sich solcher Eigenmächtigkeiten erlaubt hätte.

Resultatulu după acestu ursoriu a fostu, că aflându-se încă deputatiunea în Viena, a esitu decretulu imperatēscu, prin care locuitorii din valea Rodnei, d'imprună cu comu-nele Sant-Ioan și Nusijaleu, s'au repusu în drepturile avute înainte de militarizare, cari au fost ca și ale Sasilorū din pământulu regiū, și locuitorii din valea Borgoului, cum și dela companiele Budacului și a Monorului s'au tractatu ca și fostii iobagi din întregă țier'a, considerandu-se de proprietari ai pământului, dar dreptulu regalū cum și padurilē foste — după conscrierea la militarizare facuta — a domnilorū s'au detienutu pentru orariu, numi ndu-se deodată o comisiune sub presidiliu unui generalu pensiunatu, cu strapunetoriu a totororū obiectelorū.

(Va urmă.)

*) În traducere: Întrebarea de proprietate în cerculu fostulu alu 2. reg. rom. de graniția a fostu foarte încurcatură, pentru aceea a fostu de lipsă multu tempu spre deslegarea ei. Speru înse că încă în lun'a această se va resolve spre îndestulirea deplină a populațiunii. Ce se țiene de celalaltu obiectu me bucură a audi, cămă aretarea nu-i adevărată, și cu nu am credință, cămă populațiunea și-ar fi concesu atari violențe

urmă tendință antipatriotică, ori ar amnistia averea lor cu neîncredere. Aceste dispoziții înse în concreto nu-su îndreptate nici de către vrea unei naționalități; dar se poate că ele gendia pre anumiti individi, aparținea ei ori carei naționalități. (Aprobări.)

În partea a două a interpelațiunii dlu deputatu dice, că circular'a colide cu §-lu 26 din art. 44: 1868, carele ierta naționalităților să infintiedie înstitute pentru naintarea artei, științei, economiei, industriei și comerțului și pre langa supra veghiarea statului atari reuniuni în sensulu statutelor lor aprobate potu adună fonduri și a le manipula după trebuințele legale ale naționalității lor.

Eu negu resolutu că circular'a mea stă în contradicție cu această lege, căci ea nu oprește nemicu din ce concede această și astu-feliu totu ce se asigura prin §-26 din art. 44: 1868 potu să se exercite și de aci înainte ori care naționalitate.

Pe dlu deputatu înse se vede că-lu dore distincțiunea de „națiune.“ Eu înse n'am ce-i face, căci această distincțiune o face legea din 1868, care recunoștea numai o „națiune“ politică și „naționalități“ politice. Si în asta, privința foarte bine dispune această lege. Apoi circular'a mea nici nu oprește ca care-va reuniune să nu se numească „romana“ „serba“ etc; numele de „națiune“ înse în Ungaria este numai unulu, celu „magiara“, — și asiă numai ast'a potu să-lu pörte ori ce reuniune.

Astu-fesiu standu lucrulu foarte usor potu să răspundă la interpelațiunea dlui Milețiu.

La întrebarea antaiu din interpelațiune: „pe ce base legala am emis circular'a ce lovește în libertatea de reuniune ce este de a se regulă pre cale legislativă?“ — răspund, că eu numai am ordinaru în circulara principiile ce conduc ministeriulu în acestu obiectu și prin ast'a am facutu unu serviciu tuturor, căci seiu cu totii ce au de a face ca să-si pörta infintia reuniuni.

La a două: „cu ce mi-justificu restringerea cea nenaturală și nelegală a reuniunilor naționalităților numai pre terenulu literariu, și culturale?“ — răspund cu tota resoluțiunea cum că în circular'a mea nu-su restricțiuni, ci numai la portarea numelui de națiune. „Si aci însemnu că distincțiunea între „națiune“ și „naționalitate“ înca nu e jocu de cuvinte, căci candu se creă legea de naționalități se accentuă în o cuventare că de aceea nu e îndestulitoria numirea „naționalitate“, de ora ce ast'a avisedia să se respecte „statulu magiara“ și legile lui, și cea de „națiune“ — după atribuțiile sale de dreptu — nu avisedia la respectarea „statulu magiara“ și a legilor lui. Aci ja o esenția distincțiunii și de aceea nu se pote neobservá. (Milețiu și Polit intrerupu pe vorbitoru prin contradicții.) Dn'a-loru contradicțiu? — Placa li a se convinge din diariulu Casei de atunci.

La a trei-a întrebare: „prin ce mi-justificu întredicerea cea nelegală și nenaturală, și a titlului de „națiune?“ — am răspunsu mai sus, și o justificu prin aceea că nu e nici contra legii și nu e nici nenaturală!! (Aprobări.)

La întrebarea a patra: „nu am de cugetu să suspindă executarea și aplicarea dispozițiilor ce contradicțiu drepturilor și intereselor „naționalităților?“ — răspundu simplu că — nu, de ora ce nici o dispozițiune din circulara nu e nedreptă ori nelegală și nu lovește în nici unu interesu alu naționalităților.

În urma întrebă dlu doput. că „am de cugetu să prezentu în sesiunea viitoria o lege despre reuniuni și conveniri?“ — Eu de candu sum ministru am cerutu să se aduca legi câte numai s'au potutu pe toate terenele unde nu avom atari și această mi-va fi nisuiți'a să în vitoriu, căci responsabilitatea ministeriale e mai usora candu sunt legi și nu trebuie să se purcedă numai după principiile de dreptu. Voiu nisui deci să se presente să unu atare proiectu cătu ce voiu ajunge să am tempu pentru a-lu compune. Speru înse că nici prin acelu proiectu nu se vor plen poftele dlui deputatu, căci nu se va poté presente și primu unu proiectu, și după elu, dreptu facia de tote naționalitățile!! Dar ori va fi lego ori va romané numai circular'a mea, ascercu pre dlu deputatu, că nu voiu dá ansa la plansori fundate contra mea din partea nici a unei naționalități; apoi fie ascuratu și de aceea, că nu voiu îndestuli nici odata înterețele acelora cari sub masă a ideiei de naționalitate voiescu a validă intențiuni contra asistintiei statulu magiara!

Credu, că mi-a succosu să convingu, că circular'a o ceru necesitatea și binele publicu și că nu e în colisiune cu legea, de aceea rogu să mi se ieré răspunsulu spre știință.

S. Milețiu cere să se ierte, ca să reflectedie în seditin'a urmatoriă la răspunsulu lui Tisza. Dintre mameleci lui Tisza contradicțiu mai mult și preindu respingerea cererii; dar conforme casurilor de precedentă, i se ierta să răspundă după consumarea ordinu de di.

Urmă ordinea de di: se pertractă și primu reportulu comisiunii de petițiuni; I.

Madarász și-motivă proiectulu de lege în caus'a usurei, care înse se respinse; se dedo guvernulu plenipotintia să aduca în curatu cestiunoa drumulu feratu orientale; și se predera ministeriulu reportulu cu scrisorile referitorie la afacerea padurilor Nasedone, ca în sesiunea viitoria să-si presente parerea.

În urma lui cuventulu Dr. Milețiu: „Eu nu potu să me dechiaru convoitu cu teori'a ce ni împartesi dlu min. despre competența guvernulu de a regulă relațiunile sociali ori alte afaceri importante prin ordonanție, în totu loculu unde lipsescu legile. De ar stă ast'a în competența regimulu, atunci elu ar poté candu i-ar cadé în minto să resterne chiar să constituțiunea întreaga prin o atare ordonanție. Eu înse nu împartiescu teori'a, că ar jacé în competența regimulu să esmita ordonanția în cestiuni asiă de importante și fora scirea și convoirea Majestății sale.

„Dlu min. nega, că naționalitățile ar avé ceva caracteru său însemnatu politicu. Dar totu elu candu respunse deputatulu Politu, în 13 iuliu a. tr. dise că nu este cestiune de porcepere, ci de legalitate că ore este Ungaria statu naționalu ori alu naționalităților. Si eu chiar din est'a punctu de vedere sustienu că naționalitățile și după lege au însemnate politice; căci legea ce statorosecă ca unitatea cetățienilor din Ungaria se numesce „națiune magiara“, — ascura drepturi și naționalităților și înca să în întiolesu politicu intru atăt, neātu în organismulu statulu atribuie însemnate și limbeloru naționalităților și e cu privire și la aplicarea de funcționari, desu după cum ar cere îndestulirea. Astu-feliu chiar legea cuprinde unu dualismu între scopurile politice de națiune și naționalitate.

„De aci dara precum are dreptu parti'a opusetiunii de statu să nisulesca pe sale constituționale și prin mediloco legali, ca să estinda neaternarea și autonomi'a Ungariei: totu asiă gandescu că au dreptu și naționalitățile să nisulesca pe cale constituționale și prin mediloco legali, ca să se estinda între marginile teritoriale ale statulu și însemnate politice a naționalităților. Noi nici n'am urmatu pan' acilea alta politica; dar precum în Prusia cei ce se opunu lui Bismarck și sistemii lui se classifica de „inamici“ ai imperiulu și se amenintia cu stirpire, chiar asiă și la noi dlu min. de interne totu amenintia și cerca preteste să sfarime pe naționalități: (Claritate.) Chiar mai ieri i spuse și colegulu V. Babesiu că să nu ceră esmiterea de comisari inchișionali, căci atunci noi vom fi cei ce vom trage scurt'a. D'apoi dora multi comisari s'au emis de la 1867 incoace, mai atesu în părțile cele din diosu ale Ungariei, și totuși nu aflara nemicu. Si eu gandescu că nu de aceea n'au aflatu nemicu că dora n'au fost isteti, ori că n'au voitu — ci pentru că n'au avutu ce afă; deorace noi ne miscaranu totu pe cale constituționale și legale.

„Si de aci vom urmă politic'a de pana acū, fora de a ne înfrică de amenintările lui Jupiter tonans celu magiara. Pana ce ni e deschisa calea legală, vom luptă pe ast'a; dara înse ni se vor subtrage mediloco legali prin partialitate a administratiunii și justitiei, atunci vom scif și noi suferi pan' odata, casé magiarii în tempuri fortunose. Noi vom romané dara și de aci în lupt'a legală și constituționale, desu vedu că ne totu provocati pre altu terenu.

„Ni se spune că Ungaria este destulu de tare să sfarime — nu dicu „inimioși interni“ casé dlu ministru, ei dicu pre — contrarii ideiei de magiarizare. Eu înse seiu că Ungaria pana va avé de lucru cu naționalități ne-în destulite nu va fi nedependente în afora, nici tare în lăintru, ci va fi totu supusa constelațiunilor schimbatoșe din Europa și Austria. Apoi mai seiu să aceea, că Ungaria are poterea să sfarime în tempuri normali pre ne-pretenții sei; dar în tempuri anormali contra inamicilor esterni nu e destula poterea magiara, ca să mantue țier'a, ci va avé lipsa să de poterea și sacrificiulu naționalităților. Seindu noi ast'a, nisuiu deci de acū să capacităm pe magiari, ca nu cumva acea di de pericul să fie diu'a în care să ni tragom socot'a, ci să avom atunci cu totii causa de a apără țier'a!!

„Dlu min. dise, că elu seie că nu se potu îndestuli unii individi cu nemica, și între estia se vede că me cugetă să pe mone; eu înse i spanu că să dispuna să se îndestulesca naționalitățile nemagiare peste totu și atunci să eu voiu fi îndestulitu.“

În urma Milețiu dechiară, că nu primescu răspunsulu și cere să se puna la ordinea dilei.

C. Tisza érași și-redica vocea și cere să i se ieré răspunsulu la cestiunții și cu asta ocaziune dechiară, că elu nu a amenintiatu nici odata naționalitățile și nu vrea să le intimidedie, ci cerca să le îndestulesca; dar accentua că va să ped-pesca aspru pre toti cei ce vor cerca a produce ne-îndestulire între naționalități.

Răspunsulu lu luă majoritatea spre știință.

Dupa aceea se r-dica seditin'a, și cu ast'a se finé să activitatea Dietei presentii.

Pecica-romana, 12/24 maiu 1875.

(Vediut'a din partea Episcopulu; serbatore cum n'a mai fost; entuziasmulu poporulu la culme!) Cu permisiunea onoratiei Redactiunii, vinu a deserte și a aduce la cunoscinti'a onoratulu publicu romanu, vediut'a Ilustratiții Sale dlui Eppu diecesau Ioanu Metianu în comun'a noastră.

Ieri fu diu'a, candu avuram bucuri'a și fericirea d'a vedé și salutá în midiloculu nostru — pre Archipastoriulu nostru multu iubitu și multu doritu, pre care ni l'a datu bunulu Domnedieu — de angeru alu păcii, spre mangaiere, luminarea și prosperarea poporulu romanu.

Desu de deminția multime de calareți și mai multe trasare, cu Antisti'a comunale și protopretorele cercualu în frunte întimpinara pre Ilustrateza Sa la marginea teritoriulu, unde ajungându archipastoriulu, mai antaiu de tote binecuventá țierin'a și animale, spre mare bucuri'a a poporulu; și asiă apoi porni conductulu în comuna.

Ilustrateza Sa asoi înocitu de dlu protopopu tractualu Ioanu Katiu, de dlu protodiakonulu I. Goldisiu — și înca de multi altii între sunetele campanelor, treascurilor, și urările de bineventare a multimei poporulu și a tenerimei scolare de ambe sesselo, co stá în celu mai frumosu ordine și cu ramuri verdi în mane, dandu semne de intusiasmu prin esclamarile cele mai vivaci.

Nu mai decatu apoi a visitatu școlele și gradin'a de pomaritu, pretotindeni cu cea mai mare bucuri'a urmaritu de poporu, cu micu cu mare, și salutatu din partea scolarilor cu cuventări de binevenire, astfeliu formandu-se naintea ochilor multimei o festivitete această ne mai pomenita și ne mai vediuta pana acuma la noi romanii de pe aici!

Ilustrateza Sa în tote școlele a tinentu vorbiri către scolarii și către parinti, svatuidu-i și îndemnandu-i cu vorbe dulci de parinte și petrunditorie — de adeveratu apostolu, ca eu micu cu mare să amble la școlă și să învete; intonandu și repetindu sentinț'a: *Scoll'a e lumina; sciință e viață și potore!* — recomandandu școl'a și invetiatur'a mai pre sus de tote averea și bogat'a lumii!

S'a Liturgia a celebrat'o Ilustrateza Sa cu asistintia dlui Protopopu tractualu, a protodiakonulu, și a preotimei din Sicitnu și Nadeacu, din Remetea și din locu. Corulu l'au tinentu invetiaturii din locu și din Nadlacu. La finea liturgiei Illustr. Sa cu rar'a-i elocinția, cu dulcea-i voce oratorica a rostitu o predică archipastorală escelinta, de totu coredunțiată festivități dilei și pasului celu facu prim'a data ca Episcopu în Diecesa, luminandu și invetiandu poporulu la totu ce e bunu și frumosu și demnu de creștinu și de romanu; desasiurandu ideialulu despre *biserica și școlă*, despre poporu și omu, și despre datorințele fecui facia de biserică și școlă, facia de seno și de ai sei ca omu — și de statu ca cetățianu, asiă în cătu a storsu lacrima de bucuria diu ochii multimei desu îndesate de ascultatori, petruansi pona în sufletu de atăt'a lumina și adeveru și bunavoinț'a!

Illustr. Sa ca unu parinte bunu și romanu adeveratu n'a crutiatu usenel'a d'a impartí densulu anafora la toti creștinii, și dandu a; oi binecuvontara archiereșca, între strigările cele mai însufletite de — să trăiescă! a esitu din biserică, — facendu vediute protopretorelui, și după prandiu preotiloru romani și celui serbescu, cercotandu și biseric'a serbesca.

La prandiu datu în onorea naltulu oșpe au participatu 27 de persone alese din tote clasele; s'au tinentu mai multe toast, tote sprimandu bucuri'a dilei.

Cătra s'era Ilustrateza Sa, după ce n'a lipsitu a se interesá și a essaminá și unele strictu oficiali, cari înca i-au fost unu motivu de venire, descoperindu și reconoscinti'a pentru primirea atăt de onoratoriă și luandu si romanu bunu — între binecuventări archiereșci — la 6 ore plecá de la noi, lasandu ni dulci cuvinte de svenire, cari nu le vomu uitá cu vieti'a, ci le vomu lasá mostenire copiloru și nepoti-stranepotiloru nostri! Toti demni preotii și toti inteligenti, în conductu tocmai ea la venire, petrecura pre adoratulu par-nte alu poporulu pana la otaru.

Domnedieu atotpotintele să ni-lu pörte în pace întregu și sanetosu, dile îndelungate, pretotindenia printre poporulu romanu, ca pretotindenea să pöta lumina și binecuventá cu efectu, casu la noi!

D'eu Tatalu cerescu, ca invetiaturele Ilustratiții Sale bunulu nostru parinte, să prinda radeșine pretotindoniă în inimile și sufletele poporulu romanu și să aduca roduri bunu, și cuventole trupă să se faca!! — Ioanu Ardeleanu.

Temesiora, în maiu 1875.

(Căsușe orfanali în comitatulu nostru celu frumosu!) Mi-tienu de detoritintia creștinesca, a ocupá nitielu spaciū în pretiuit'a „Albina“, cu o cestiune, ce la aparere nu este politică, dar totuși este tare — politică, la tota întemplarea înse foarte periculosa pentru mii și mii de orfani și pentru sute de comunitati.

Dlu E. Bessenyei, fostulu protonotariu alu acestui comitatu, renumitu peste toti renumitii, pentru că a venitu la noi din „Kunság“ și vorbesce perfectu limb'a magiara, pentru unu comitatu în care abiă essiatu magiari, — densulu a abdiu de postulu seu, și s'a destinatu carierei advocatiale.

Acosta cariera o începu cu o întreprindere, carea este calificata de a-lu face și mai renumitu; de alta parte a-i aduce și folosu mare; în fine lu-pune într'o stare să faca și domniloru de sangele seu mari servitiu! Adoca abiă și-a deschisu cancelari'a advocatiale, pana si vesti si provocá prin agentii sei pe fie-care comunitate, ca să-lu împotretesca pe dsa a mediloci: *Ca massele orfane se se decentralisedie și d'aci în colo se se administradie în comune, prin comune, scotindu-se de sub administratiunea comitatensă!*

Pentru executarea acestora, la cari se angagiedia dlu advocatu Bessenyei, nu pretinde mai multu, de cătu căte 20 de fl. antecipațiune de la fie care comuna, era candu va fi lucrulu gata, atunci să-i platésca era fie care comuna căte 100 (una sută) fl. v. a.

Va să dica: în acestu comitatu sunt pare-mi-se 194 de comune, căte 20 de fl. dela fiecare, face o anticipatiune de 3880 fl. v. a. era căte 100 de fl. v. a. face 19,400 fl!

Ar fi frumoșă anticipatiunea, pentru unu advocatu nou, pana înca nu si-a moiatu pen'a și si mai frumosu este onorariulu, pentru unu procesu, fara parti litiganti, — de unde dara si eu laudu mintea dlui advocatu, fara d'a poté pismuf, nefindu si eu advocatu. Laudu si ide'a întreprinderii, căci apare totu asiă de maréti, daca în simburile ei n'ar fi putreda.

Me temu înse că dlu Bessenyei ca advocatu nou, fara multa prassa, desu cu pre multa sciinț'a, va comite unu pecatu mare, pe care dlui — în casulu celu mai bunu — nu-lu prevede, ori că-lu prevede, și atunci voiescu ca si în procese se amble cu politic'a cea din administratiune, cea-ce nu merge.

Adeca; dlu Bessenyei ar trebui nainte de tote să cugete la urmarile și la esecutarea întreprinderii sale marécie, apoi ar trebui să cunoscă și starea banala a cassei orfanali din comitatulu Temesiorii.

Eu asiă seiu, că casa massei orfanali e plina de hărtii, nu de bani, și cumca mai tote hărtiele sunt *ne-necassabili*. Pe la 1871 dlu fost ministru Kerkápoly, duse din ea — daca mi-aducu bine aminte, o suma cam de *cinci sute de mii*, sub pretestu că acelea ar fi fost castigu; și se asiedia în bugetulu țierii, alaturea cu pe cele alte sute de milioane. Domni proprietari de pamentu ai nostri, încependu de la dlu vice-comite, detorescu în aceea casa sute de mii, și cea mai mare parte din acestea nu se vor incassá vecii veciloru; pentru că nu este de unde! Alte sute de mii se cuprind în astfeliu de obligatiuni, cari se datédia de la anul 1832 (una mii optu sute trei dieci și duoi), și nu sunt nici ascurati, dar nici incassabili, — pentru diferite cause. Bani gata nu se afla în casa nici candu mai multu de cătu cam între un'a și cinci mii.

Acum daca ar veni rendulu la despartire, tote părțile creditari vor trebui să se acopere cu obligatiuni d'acestea, pentru că bani gata nu sunt, și în urm'a urmeloru — ce are să resulte? — Aceea, că celu ce a primitu astfeliu de pretensiuni spre acoperirea particeloru de ereditate, acela va fi responsabilu pentru incassarea și platirea lor. Va se dica: *sermanele comune vor plati detorii de a domniloru!* — Pricopeti această comuna din Comitatu?!

Eu nu credu că dlu advocatu Bessenyei, să nu fie prevediutu acestu resultatu, și de aceea me temu, că dsa să nu fie si cam politicosu în întreprinderea sa! — Me temu de această cu atăt mai multu, cu cătu comunele vinu cam „ex officio“ cu căte 20 de fl. antecipațiune la dlu advocatu Bessenyei, apoi seiu că politic'a de astadi e cam de asemenea natura afurisita, că nemagiariulu nu-i aduce noi unu folosu, ér comunele sunt — cam totu romanesci!

De aceea mi-permisei, a atrage atențiunea tuturor celoru ce dora n'au cunoscutu și nu au cugetatu la aceste impregiurări, și ii rogu, să desbata împreuna cu dlu Bessenyei această cestiune — *pana nu au platitu anticipatiunea și onorariulu!* — Boga-séma.

Varietati.

*(Hymen.) Dlu Atanasiu Cimponeriu, jude ord. la tabl'a reg. în Bpesta, și ou amabilea damicela Silvia Popovici si-vor serbá cunun'a la 31/19 maiu a. e. în biserica cate-drale din Caransebesiu. Li dorim deplina fericire și binecuventarea ceresca. —

*(Buletinulu oficialu) în nrulu de joi 26 l. publica denumțrea de notariu publicu a fostulu deputatu d. Petru Nemesiu, dar nu pentru Alba-Iulia — cum se vorbiá mai nainte la publicarea primei liste de notari publici, ci pentru Brasiovu. —

*(Diariulu „Romanulu“ din Bucu, rosci,) după cum scrie „Augsb. Allg. Zeit.“ érași i s'a introdusu intrarea în fericit'a noastră țiera! —